

Asia: VN/23566/2021

Lausuntopyyntö mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Taustatiedot

Onko vastaaja:

Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

Mihin hyvinvointialueeseen vastaaja kuuluu (mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue):

Satakunta

Vastaajatahon virallinen nimi:

Porin perusturva, psykososiaaliset palvelut

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot:

Matti Järvinen, psykososiaalisten palvelujen päällikkö, m.jarvinen@porinperusturva.fi, 0447016561

Viranomaisille: mahdollisen lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä:

-

1 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut

1.1 Onko sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluita koskevan pykälän (sosiaalihoitolain 2 a §, terveydenhoitolain 8 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Integraation kannalta ajatus on hyvä.

2a §:n tarkennus on myös päihde- ja mielenterveyspalvelujen osalta tarkoituksenmukainen ja kannatettava, mutta se edellyttää, että päihdetyön, päihde- ja riippuvuuspalvelujen,

mielenterveystyön ja mielenterveyspalvelujen nykyisin järjestämisvelvollisuuden piirissä olevat 24 §:n päihdetyön ja 25 §:n mielenterveystyön säännökset säilytetään nykyisen sosiaalihuoltolain 3 luvun 24 ja 25 pykälissä eikä niitä siirretä ja muuteta nyt ehdotettuun menettelyä tarkoittavaan sosiaalihuollon toteuttamista koskevaan 4 luvun 33 b-c §:iin, jolloin ne jäisivät järjestämisvelvollisuuden ulkopuolelle. Uudistuksen tavoitteen saavuttamiseksi ja nyt kyseessä olevan ehdotuksen 2a pykälän soveltamisen kannalta on edellytettävä että sekä sosiaalihuoltolaissa ja terveydenhuoltolaissa säädetään järjestämisvelvollisuuden piirissä olevat palvelut riittävästi ja molempien toimintojen erityistarve huomioon ottaen.

2 Sosiaalihuollon palvelut

2.1 Onko yhteisösosiaalityötä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.2 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.3 Onko päihdetyön palveluna annettavan päiväkeskustoiminnan ja tilapäisen majoituksen pykälän (sosiaalihuoltolaki 24 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Nyt ehdotetussa esitysluonnoksessa tämän nykyisen voimassa olevan 24 § tilalle ehdotetaan uutta palvelua "Päiväkeskus ja tilapäinen majoitus päihdetyö palveluna" tulisi olemaan päihdetyön ainoana erityispalveluna. Ja vastaavasti edellä mainitun nykyisen päihdetyön pykälän sisältö siirrettäisiin sosiaalihuoltolain menettelyä tarkoittavaan 4 lukuun Sosiaalihuoltolain toteuttaminen uudeksi 33b § pykäläksi. Tällä muutoksella heikennetään nykyisin järjestämisvelvollisuuden piirissä olevaa sosiaalihuollon päihdetyön ja päihde- ja riippuvuuspalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta sekä asiakkaan asemaa ja oikeuksia saada sosiaalihuoltolain mukaisia päihde- ja riippuvuuspalveluja jatkossa myös sosiaalihuoltolain erityisiin päihdepalveluihin sosiaalihuollon puolella itsenäisesti arvioimana.

HE muutosesityksellä ollaan muuttamassa sitä sosiaalihuollon yleistä lähtökohtaa, jossa avun tarpeeseen vastaaminen ei edellytä diagnoosia tai täsmällistä sairauden määrittelyä, vaan

sosiaalipalvelujen järjestämisen lähtökohtana on myös päihdetyön osalta eri syistä tunnistetut tuen tarpeet. Tästä seuraa myös se, että jos oleellinen vastuu siirretään pelkästään terveydenhuollon puolelle, se sulkee paljon ilman diagnoosia olevia henkilöitä pois erityisesti sosiaalihuollon itsenäisen arvioinnin kautta päihdepalvelujen järjestämisvelvollisuuden piiristä. Tällöin ei välttämättä riitä pelkästään sosiaalihuoltolain yleisinä palveluina 17§ ja 22 § kuten esityksessä väitetään päihdepalvelujen saamiseen. HE perusteluissa sivu 107 selvästi rajataan soveltamisohjeena, että ”Asiakkaan sosiaalisen kuntoutuksen tarvetta arvioidessa on olennaista selvittää aina hänen tarpeensa ja mahdollisuutensa saada kuntoutusta terveystaloustalouksjärjestelmästä tai muista kuntoutuspalveluista”. Vaikka yhteisesti toteutetuissa palveluissa voidaan tarvittaessa turvata asiakkaan ja potilaan tuen tarpeita vastaavat palvelut, tulee sosiaalihuollon päihdetyössä säilyttää myös itsenäisen arvioinnin mahdollisuus päihdetyön osalta eri syistä tunnistetuista sosiaalihuollon tarpeista lähtien.

Esitys heikentäisi jo vakiintuneeksi myös oikeuskäytännössä todettua päihdehuoltolain ja sosiaalihuoltolain perusteella oikeutta saada kuntoutusta päihdekuntoutuksen laitospalveluissa

Päihdehuoltolain ja mielenterveyslain säännösten siirtämisen sosiaali- ja terveydenhuoltolakiin on ollut tarkoitus parantaa palveluja. Nyt esitysluonnos tällaisenaan näiltä osin heikentää tätä tavoitetta.

Nyt voimassa olevan sosiaalihuoltolain 3. luvun 24 § on säilytettävä pääosin nykyisessä muodossaan.

Muutosehdotus sosiaalihuoltolain Sosiaalipalvelut 3 luku 24 §:ksi

Päihde- ja riippuvuustyö

Päihde- ja riippuvuuspalveluilla vähennetään ja poistetaan päihteisiin ja riippuvuuskäyttäytymiseen liittyviä, hyvinvointia ja turvallisuutta vaarantavia tekijöitä sekä tuetaan päihteettömyyttä ja riippuvuuskäyttäytymisestä irrottautumista. Tässä laissa tarkoitettuun sosiaalihuollon päihde- ja riippuvuustyöhön kuuluu:

1. ohjaus ja neuvonta;

2. edellä 14 §:ssä tarkoitetut sosiaalipalvelut joko yleisinä sosiaalipalveluina tai erityisesti päihteiden käyttäjille tai riippuvuuskäyttäytymiseen suunnattuina palveluina.

Raskaana olevalla henkilöllä on oikeus saada välittömästi riittävät päihteettömyyttä tukevat sosiaalipalvelut.

Palveluja on annettava henkilön, hänen perheensä ja muiden läheisensä avun, tuen ja kuntoutuksen tarpeen perusteella.

Lapsen oikeudesta saada välttämättömät sosiaalipalvelut säädetään edellä 13 §:ssä.

Asiakkaan siirtyessä palvelusta toiseen, on kiinnitettävä erityistä huomiota palvelujen jatkuvuuteen ja asiakasta on tarvittaessa avustettava palveluissa siirtymisessä.

Jos asiakkaalla on samanaikaisesti mielenterveys-, päihde- ja/tai riippuvuusongelma, on mielenterveys- ja päihdepalveluja järjestettävä hänelle samanaikaisesti.

Päihde- ja riippuvuuspalvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne muodostavat toimivan kokonaisuuden hyvinvointialueella tehtävän muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa sekä hyvinvointialueella ja kunnissa tehtävän ehkäisevän päihdetyön kanssa.

Terveydenhuollon päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisesta säädetään terveydenhuoltolain 28 §:ssä .

Lisäsehdotus edellä mainittuun liittyen

3 luvun Sosiaalipalvelut

14 § Tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut lisätään

10) päihde- ja riippuvuuspalveluja

10a) päiväkeskustoimintaa ja tilapäistä majoitusta päihdetyön palveluna

11) mielenterveyspalveluja

Lisäksi § 25 Mielenterveystyö tulee säilyttää nykyisen sosiaalihuoltolain mukaisena.

Palvelut tulee olla säädetty järjestämisvelvollisuuden piirissä yhdenvertaisesti molemmissa laeissa.

Pykälässä 14 tulee säilyttää päihdetyö ja mielenterveystyö ensimmäisen momentin omina kohtinaan.

Ehdotuksessa ainoana päihdetyön erityispalveluna järjestämisvelvollisuuden piirissä annettava

“Päiväkeskus ja tilapäinen majoitus päihdetyön palveluna” kaventaisi yksistään asiakkaiden oikeutta laaja-alaiseen sosiaalihuollon päihdetyöhön. Siitä on kuitenkin tarpeen säätää, jotta kaikkein huonoimmassa asemassa olevilla on myös päihtyneenä ollessa paikka, minne mennä. Koska kyseessä on anonymisti saatava sosiaalipalvelu, josta ei tehdä päätöstä, on tästä aiheellista säätää oma pykälä 24 a.

Tällöin esitysluonnoksessa päihde- ja riippuvuuspalveluista säädettäväksi esitetty 4 luvun 33b § voidaan kumota. Menettelyyn liittyvistä asioista säädetään 4 luvun muissa pykälissä sekä asiakkaan

asemasta ja oikeuksista säädetyssä laissa, jotka tulevat sovellettavaksi sosiaalihuoltolain kaikkien kohderyhmien osalta, myös päihde- ja riippuvuuspalveluiden asiakkaiden kohdalla.

HE-perusteluissa todetaan ”Kyse olisi sosiaalihuollosta, kun intervention tarkoituksena on yksilön, perheen tai yhteisön toimintakyvyn, sosiaalisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden ja osallisuuden edistäminen tai elämäntilanteen ja ongelmien selvittäminen. Vastaavasti kyse olisi terveydenhuollosta, jos intervention ensisijaisena tarkoituksena on hoito tai lääkinnällinen kuntoutus, vaikka siihen sisältyisi potilaan muun elämäntilanteen käsittelyä ja sosiaalisia taitoja edistävää kuntoutusta.” s. 102

Eli silloin kun asiakas menee päihdehoitoon lääkkeettömään päihdekuntoutukseen, ja henkilökunnassa ei ole yhtään terveydenhoitoalan ammattilaista, niin silloinkin on edellä mainitun perusteella mukaan kyse terveydenhuollosta. Päihdekuntoutusta voidaan toteuttaa menestyksellisesti myös lääkkeettömästi. HE kuitenkin antaa ymmärtää, että päihdekuntoutus, jossa ei ole yhtään terveydenhuollon ammattilaista, on jatkossa terveydenhuoltolain mukaista toimintaa. Kuten aiemmin todettiin, HE muutosesityksellä ollaan muuttamassa sitä sosiaalihuollon yleistä lähtökohtaa, jossa avun tarpeeseen vastaaminen ei edellytä diagnoosia tai täsmällistä sairauden määrittelyä, vaan sosiaalipalvelujen järjestämisen lähtökohtana on myös päihdetyön osalta eri syistä tunnistetut tuen tarpeet. Tästä seuraa myös se, että jos oleellinen vastuu siirretään pelkästään terveydenhuollon puolelle, se sulkee paljon ilman diagnoosia olevia henkilöitä pois erityisesti sosiaalihuollon itsenäisen arvioinnin kautta päihdepalvelujen järjestämisvelvollisuuden piiristä.

Nyt päihdehuoltolaki on ollut osa sosiaalihuoltolainsäädäntöä. Nyt kun ihminen on mennyt päihdekuntoutukseen, niin hän on saanut Kelan etuutta päihdehuoltolain mukaisesta kuntoutuksesta. Yhteiskunnassa vallalla olevan medikalisaation vaiutuksen ei voi antaa muuttaa nyt sosiaalihuoltolainsäädäntöön kuuluvaa päihdetyötä pääasiassa terveydenhuoltolainsäädäntöön kuuluvaksi kuten HE esittää.

Myös terveydenhuoltolain nykyinen päihdetyön 28 § on säilytetty tarkennettuna, otsikkomuutoksella ja muutoksilla pykälään. Ehdotukset palvelujen järjestämisvelvollisuudesta tulee olla yhdenvertaisesti päihde- ja riippuvuustyön osalta sekä sosiaalihuoltolaissa että terveydenhuoltolaissa kuten nykyisissäkin laissa.

HE häivyttää kokonaan kokonaisvaltaisen päihdetyön ja päihdetyön erityispalvelut sosiaalihuollon palvelujen joukosta poistamalla nämä järjestämisvelvollisuuden piiristä. Sama asia sosiaalihuollon mielenterveyspalvelujen kohdalla. Nämä muutokset heikentäisivät oleellisesti erityisesti heikommassa asemassa olevien henkilöiden asemaa ja oikeuksia, jotka kärsivät päihdeongelmista ja samanaikaisesti eriasteisista mielenterveyden haitoista.

2.4 Ovatko sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon yhteistyötä koskevaan pykälään (sosiaalihuoltolain 29 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.5 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykososiaalisen tuen pykälän (sosiaalihoitolaki 29 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Esitys kattaa nyt vain äkillisten tilanteiden psykososiaalisen tuen. Psykososiaalinen tuki on vakiintunut käsite huomattavasti laajemmassa merkityksessä. Esitän pykälää muutettavaksi kokonaisuudessaan seuraavan sisältöiseksi:

29 b § Psykososiaalinen tuki

Sosiaalihuollon psykososiaalisella tuella tarkoitetaan sosiaalityönä ja sosiaaliohjauksena annettavaa tukea, jolla vahvistetaan asiakkaan toimintakykyä, toimijuutta ja elämäntaitoja sekä autetaan häntä ylläpitämään sosiaalisia suhteita.

Sosiaalihuollon psykososiaaliseen tukeen kuuluu ohjauksen, neuvonnan ja palvelujen antaminen myös traumaattisten kokemusten jälkeen tilanteista selviytymiseksi.

Psykososiaalisen tuen järjestämisestä osana sosiaalipäivystystä säädetään 29 a §:ssä. Psykososiaalista tukea annetaan yhteistyössä terveydenhuollon kanssa ja tuesta säädetään myös terveydenhuoltolaissa

2.6 Onko päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihoitolaki 33 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Nykyisen päihdetyöstä ja –palveluista säädetään päihdehuoltolaissa, minkä 3§:n mukaan on säädetty palvelujen yleisestä järjestämisvelvollisuudesta ja 7§ yksilöllisestä tarpeesta avun, tuen ja hoidon tarpeen perusteella. HE merkittävästi heikentää sosiaalihuollon mahdollisuuksia auttaa päihdeongelmaisia asiakkaitaan.

Voimassa olevan 24 §:n (Päihdetyö) sisältöä esitetään hajautettavan useisiin eri pykälien sisälle. Samalla 14 §:n 10 kohdasta esitetään poistettavaksi päihdetyö sosiaalipalveluna. Tällä muutoksella heikennetään järjestämisvelvollisuuden piirissä olevaa sosiaalihuollon päihdetyön ja päihde- ja riippuvuuspalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta sekä asiakkaan asemaa ja oikeuksia saada sosiaalihoitolain mukaisia päihde- ja riippuvuuspalveluja jatkossa myös sosiaalihoitolain mukaisina päihdetyön erityispalveluina, kuten laitospäivystystä päihdekuntoutusta sosiaalihuollon itsenäisesti arvioimana.

Esitys heikentäisi oleellisesti asiakkaan oikeusturvaa, kun asiasta ei tehtäisi enää päätöstä, eikä voitaisi käyttää perustuslain mukaisia oikeusturvakeinoja. Esitys heikentäisi jo vakiintuneeksi myös oikeuskäytännössä todettua oikeutta päihdehuoltolain ja sosiaalihuoltolain perusteella saada päihdepalveluja.

Päihdehuoltolain säädösten kumoamisen ja niiden siirtämisen sosiaali- ja terveydenhuoltolakeihin on ollut tarkoitus parantaa palveluja. Nyt HE esitysluonnos sellaisenaan merkittävästi heikentää tätä tavoitetta.

HE luonnoksessa esitetyn sosiaalihuoltolain Sosiaalipalvelut 3 luvun 24 § tilalla tulee säilyttää sen nykyinen sisältö tarkennettuna ja täydennettynä niiltä osin mitä päihdehuoltolain kumoaminen ja säännösten siirtäminen oikeuksista palveluihin edellyttää niin, että tavoitteiden mukaisesti asiakkaan asema paranee eikä heikkene.

HE esityksessä on katsottu, että muut yleiset sosiaalipalvelut ovat myös käytettävissä erityisesti päihteiden käyttäjille tai riippuvuuskäyttäjyymiseen suunnattuina palveluina. Tässä täytyy huomata, että HE 33 § b pykälässä päihdepalveluja koskevat säännökset eivät ole

järjestämisvelvollisuuden piirissä ja sen vuoksi ko. esitetyn pykälän sisältö on palautettava asiakkaan oikeuksien turvaamiseksi takaisin 24 §:n järjestämisvelvollisuuden piiriin kuten nykyisin voimassa olevassa lainsäädännössä.

Lisäksi nyt ehdotetun 33§:n 2 momentissa säädetty ”Palveluja on annettava henkilön, hänen perheensä ja muiden läheistensä avun ja tuen (lisäyksellä kuntoutuksen) tarpeen perusteella” kuten edellä mainitun 33§:n 1momentin sisältö tulee säätää järjestämisvelvollisuuden piirissä olevaan Sosiaalipalvelut 3 luvun 24 §:än. Näin lisättynä päihdehuoltolain 7§:n vastaavan säännöksen takaama yksilöllisen tuen tarvetta vastaava oikeus päihdepalveluihin myös sosiaalipalveluissa itsenäisesti arvioituna tulee turvattua kuten HE esityksen mukaan se on lisätty myös terveydenhuoltolain 28§:ään.

Erityislainsäädännöstä luovuttaessa ei suinkaan ole ollut tavoitteena heikentää päihdepalveluja ja niihin pääsyä, vaan painvastoin.

Esitetyn 4 luvun 33 b §:n sisältö tulee siirtää ja palauttaa tarkennettuna 24 §:ään seuraavasti

Päihde- ja riippuvuustyö

Päihde- ja riippuvuuspalveluilla vähennetään ja poistetaan päihteisiin ja riippuvuuskäyttäjyymiseen liittyviä, hyvinvointia ja turvallisuutta vaarantavia tekijöitä sekä tuetaan päihteettömyyttä ja riippuvuuskäyttäjyymisestä irrottautumista. Tässä laissa tarkoitettuun sosiaalihuollon päihde- ja riippuvuustyöhön kuuluu:

1. ohjaus ja neuvonta;
2. edellä 14 §:ssä tarkoitettut sosiaalipalvelut joko yleisinä sosiaalipalveluina tai erityisesti päihteiden käyttäjille tai riippuvuuskäyttäjyymiseen suunnattuina palveluina.

Raskaana olevalla henkilöllä on oikeus saada välittömästi riittävät päihteettömyyttä tukevat

sosiaalipalvelut.

Palveluja on annettava henkilön, hänen perheensä ja muiden läheisensä avun, tuen ja kuntoutuksen tarpeen perusteella.

Lapsen oikeudesta saada välttämättömät sosiaalipalvelut säädetään edellä 13 §:ssä.

Asiakkaan siirtyessä palvelusta toiseen, on kiinnitettävä erityistä huomiota palvelujen jatkuvuuteen ja asiakasta on tarvittaessa avustettava palveluissa siirtymisessä.

Jos asiakkaalla on samanaikaisesti mielenterveys-, päihde- ja/tai riippuvuusongelma, on mielenterveys- ja päihdepalveluja järjestettävä hänelle samanaikaisesti.

Päihde- ja riippuvuuspalvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne muodostavat toimivan kokonaisuuden hyvinvointialueella tehtävän muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa sekä hyvinvointialueella ja kunnissa tehtävän ehkäisevän päihdetyön kanssa.

Terveydenhuollon päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisesta säädetään terveydenhuoltolain 28 §:ssä.

2.7 Onko mielenterveystyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Nykyinen sosiaalihuoltolain 25 § on HE esityksen mukaan esitetty kumottavaksi. Mielenterveyspalvelut tulee säilyttää myös nykyisen sosiaalihuoltolain 3 luvun 25 §:ssä. Siirtäminen HE esityksen mukaan menettelyä koskevaan 4 luvun 33 c §:ään heikentää asiakkaan oikeusturvaa.

Mielenterveystyö tulee säilyttää 25 §:ssä nykyinen tarkistettuna

25 § Mielenterveyspalvelut

Mielenterveystyöllä vahvistetaan yksilön ja yhteisön mielenterveyttä suojaavia tekijöitä sekä poistetaan ja vähennetään mielenterveyttä vaarantavia tekijöitä.

Tässä laissa tarkoitettuun mielenterveystyöhön kuuluu:

1) sosiaalipalveluihin sisältyvä mielenterveyttä suojaaviin ja sitä vaarantaviin tekijöihin liittyvä ohjaus ja neuvonta sekä tarpeenmukainen yksilön ja perheen psykososiaalinen tuki;

- 2) yksilön ja yhteisön psykososiaalisen tuen yhteensovittaminen äkillisissä järkyttävissä tilanteissa;
- 3) sosiaalihuollon mielenterveyspalvelut, joilla tarkoitetaan 14 §:n mukaisia yksilön mielenterveyttä tukevia sosiaalipalveluja.

Sosiaalihuollossa tehtävä mielenterveystyö on suunniteltava ja toteutettava siten, että se muodostaa toimivan kokonaisuuden hyvinvointialueella tehtävän muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa.

Aluehallintoviraston tulee järjestää vuosittain lasten ja nuorten mielenterveystyön ja –palvelujen työnjaon kehittämiseksi alueelliset yhteistyökokoukset.

Mielenterveyspalvelut tulee säilyttää myös 3 luvun 14 §:n 11) -kohdassa tuen tarpeisiin vastaavana sosiaalipalveluna.

Lisäksi on otettava huomioon, mitä terveydenhuoltolaissa on säädetty mielenterveyspalveluista 27 §. Palvelut tulee olla määritelty yhdenvertaisesti molemmissa laeissa.

2.8 Ovatko omatyöntekijän pykälään (sosiaalihuoltolaki 42 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.9 Onko sosiaalihuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Aiemmassa päihde- ja mielenterveyslainsäädännön uudistamisena valmistelutyössä lähtökohta oli, että asiakkaan ja potilaan asemaa ja oikeutta palveluihin tulee parantaa. Eri sääntelytavoista päädyttiin siihen, että päihdehuoltolain ja mielenterveyslain säännökset palvelujen osalta kumotaan ja siirretään yleislakeihin sosiaalihuollon osalta sosiaalihuoltolakiin ja terveydenhuollon osalta terveydenhuoltolakiin. Erytisen tärkeänä pidettiin sitä, että päihdehuolto- ja mielenterveyslakien kumoamisen yhteydessä on tärkeää varmistaa, ettei asiakkaiden oikeus sosiaalihuoltolain mukaisiin päihde-, riippuvuus- ja mielenterveyspalveluihin heikkene.

Aikaisemmat v. 2018 esitysluonnokset toteuttivat em. tavoitteita merkittävästi paremmin kuin nykyinen HE. Luonnoksissa huomioitiin erityislakien kumoamisedotuksen jälkeen riittävästi niiden

jatkumo palveluiden järjestämisvelvollisuuden ja asiakkaiden ja potilaiden oikeuksien toteutumisen osalta. Nämä luonnokset eivät kuitenkaan ehtineet tuolloin käsittelyssä eteenpäin silloisen hallituksen hajoitessa.

Päihde- ja mielenterveyslainsäädännön uudistaminen kirjattiin kuitenkin uuteen hallitusohjelmaan ja valmistelua päätettiin jatkaa entiseltä vanhalta pohjalta virkamiesvalmisteluna. Valmistelulle oli sama tarkoitus kuten aikaisemminkin: parantaa asiakkaiden ja potilaiden pääsyä ja tavoittamista palvelujen piiriin, tarjoamalla vaikuttavia ja asiakkaan ja potilaan tarpeen mukaisia palveluja, sovittamalla palveluja yhteen ja turvaamalla jatkuvuutta asiakkaan ja potilaan siirtyessä palvelusta toiseen.

Tästä syystä on tärkeää, että päihde- ja riippuvuustyötä ja mielenterveystyötä ja -palveluita koskevat pykälät säilytetään ennallaan nykyisen sosiaalihuoltolain mukaisesti selkeinä kokonaisuuksina tarkennettuna järjestämisvelvollisuuden piirissä sosiaalihuoltolain sosiaalipalveluja koskevassa 3 luvussa 24§ ja 25 §:ssä. Palveluja ei voida siirtää säädettäväksi sosiaalihuoltolain 4 lukuun, joka on menettelyä koskeva luku vaikuttamatta asiakkaan asemaan. Nyt ehdotetun HE esitysluonnoksen uhkana on sosiaalihuoltolain tarkoituksen (SHL 1 §) häviäminen sekä päihdetyöstä että mielenterveystyöstä, mikä on näiden ongelmien kanssa elävien ihmisten kokonaisvaltaisen sosiaalihuollon mukaisen avun antamisen näkökulmasta selvä heikennys.

Sosiaalihuoltolain nykyistä 24 §:ä ei ole perusteltua kumota tavoitteidenkaan osalta. Uutta termiä voi käyttää kuten ehdotuksessa ja pykälän sisältöä tulee tarkentaa. Nykyisen terveydenhuoltolain osalta 3 luvun pykälät 27 ja 28 on säilytetty ja niitä on tarkennettu. Päihde- ja riippuvuuspalvelujen osalta tulee nähdä kokonaisvaltainen päihdetyö, ja palvelut tulee kirjata yhdenvertaisesti järjestämisvelvollisuuden piiriin sosiaalihuoltolaissa.

Päiväkeskus ja tilapäinen majoitus ehdotuksessa ainoana päihdetyön erityispalveluna järjestämisvelvollisuuden piirissä säädettynä yksistään kaventaisi asiakkaiden oikeutta laaja-alaiseen sosiaalihuollon päihdetyöhön. Päiväkeskuspalvelussa ja tilapäisen majoituksen yhteydessä tulee järjestää palveluun sisältyvää ohjausta päihdepalveluihin ja opastusta muuhun henkilön avun tarpeeseen. Koska palvelussa on mahdollista asioida anonyyminä, niistä ei anneta päätöstä toisin kuin järjestämisvelvollisuuden piirissä olevista päihde- ja riippuvuuspalveluista sosiaalihuoltolain 3 luvun 24 §:ssä. Tämän vuoksi Päiväkeskus ja tilapäinen majoitus päihdetyön palveluna on syytä sekaannuksen välttämiseksi säätää omana pykälänään esimerkiksi 24 a§.

HE esitysluonnoksessa on katsottu, että muut yleiset sosiaalipalvelut ovat myös käytettävissä erityisesti päihdeiden käyttäjille tai riippuvuuskäyttäytymiseen suunnattuina palveluina. Tässä täytyy huomata, että 33 §b kohdassa erityisesti päihdepalveluja koskevat säännökset eivät ole

järjestämisvelvollisuuden piirissä ja sen vuoksi ko. esitetyn pykälän sisältö on palautettava yllälausutun perusteella asiakkaan oikeuksien turvaamiseksi takaisin sosiaalihuoltolain Sosiaalipalvelut 3 luvun 24 §:n järjestämisvelvollisuuden piiriin kuten voimassaoleva lainsäädäntö.

Päihdehuoltolain 7§:n takaama yksilöllinen tarvetta vastaava oikeus päihdepalveluihin myös sosiaalipalveluissa arvioituna tulee turvata, mikä toteutuu, jos tässä lausunnossa esitetty 24 § toteutuu. Erityislainsäädännöstä luovuttaessa ei suinkaan ollut tavoitteena heikentää päihdepalveluja ja niihin pääsyä, vaan päinvastoin.

2.10 Puuttuuko sosiaalihuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Kyllä

Perutelut kyllä vastaukselle:

Sosiaalihuoltolain 24 § on toteutettava kuten tässä lausunnossa on aiemmissa kohdissa esitetty.

Sosiaalihuollon osalta nykyisen sosiaalihuoltolain Sosiaalipalvelut 3 luvun 24 § (Päihdetyö) on järjestämisvelvollisuuden piirissä, ja se tulee lukuun 4 siirtämisen sijasta (pykäläksi 33 b §) palauttaa nykyiseen Sosiaalipalvelut 3 lukuun ja sitä pitää täsmentää ja parantaa. Lisäksi siihen tulee lisätä samalla tavalla kuin terveydenhuollon vastaavaan pykälään on siirretty päihdehuoltolain 7 §:n oikeus palveluihin.

24 § Päihde- ja riippuvuustyö

Päihde- ja riippuvuuspalveluilla vähennetään ja poistetaan päihteisiin ja riippuvuuskäyttäytymiseen liittyviä, hyvinvointia ja turvallisuutta vaarantavia tekijöitä sekä tuetaan päihteettömyyttä ja riippuvuuskäyttäytymisestä irrottautumista. Tässä laissa tarkoitettuun sosiaalihuollon päihde- ja riippuvuustyöhön kuuluu:

1. ohjaus ja neuvonta;
2. edellä 14 §:ssä tarkoitetut sosiaalipalvelut joko yleisinä sosiaalipalveluina tai erityisesti päihteiden käyttäjille tai riippuvuuskäyttäytymiseen suunnattuina palveluina.

Raskaana olevalla henkilöllä on oikeus saada välittömästi riittävät päihteettömyyttä tukevat sosiaalipalvelut.

Palveluja on annettava henkilön, hänen perheensä ja muiden läheisensä avun, tuen ja kuntoutuksen tarpeen perusteella.

Lapsen oikeudesta saada välttämättömät sosiaalipalvelut säädetään edellä 13 §:ssä.

Asiakkaan siirtyessä palvelusta toiseen, on kiinnitettävä erityistä huomiota palvelujen jatkuvuuteen ja asiakasta on tarvittaessa avustettava palveluissa siirtymisessä.

Jos asiakkaalla on samanaikaisesti mielenterveys-, päihde- ja/tai riippuvuusongelma, on mielenterveys- ja päihdepalveluja järjestettävä hänelle samanaikaisesti.

Päihde- ja riippuvuuspalvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne muodostavat toimivan kokonaisuuden hyvinvointialueella tehtävän muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa sekä hyvinvointialueella ja kunnissa tehtävän ehkäisevän päihdetyön kanssa.

Terveydenhuollon päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisesta säädetään terveydenhuoltolain 28 §:ssä.

Lisäsehdotus edellä mainittuun liittyen lukuun 3 Sosiaalipalvelut

14 § Tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut lisätään

10) päihde- ja riippuvuustyötä

10a) päiväkeskustoimintaa ja tilapäistä majoitusta päihdetyön palveluna

11) mielenterveystyötä

Terveydenhuolto ei pysty yksin vastaamaan päihdetyöstä, vaan se täytyy tapahtua terveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistyötä, jolloin se pitää näkyä myös molemmissa laissa.

Terveydenhuollon osalta päihdetyön ja mielenterveystyön erityispykälät on säilytetty, ja oikeudet parannettu. Tämä sama on tuotava myös sosiaalihuoltolakiin:

Terveydenhuoltolakiin esitettyjen mielenterveystyön (27 §:n) ja päihdetyön (28 §:n)

muutosehdotukset tulee sisällyttää vastaavasti yhdenvertaisesti sosiaalihuoltolakiin kuten palveluiden jatkuvuuden ja palvelukokonaisuuden turvaaminen:

Jos asiakkaalla on samanaikaisesti mielenterveys-, päihde- ja/tai riippuvuusongelma, on mielenterveys- ja päihdepalveluja järjestettävä hänelle samanaikaisesti.

Työnohjauksesta mielenterveys- ja päihde- ja riippuvuuspalveluissa olisi tarkoitus säätää vain terveydenhuoltolaissa, mutta siitä tulee säätää yhdenvertaisesti myös sosiaalihuoltolaissa.

"§ Työnohjaus

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen antaminen edellyttää toimivaa työnohjauksen järjestelmää.

Hyvinvointialueen on järjestäessään työnohjausta huolehdittava siitä, että työnohjaus on sisällöltään sellaista, että se edistää henkilöstön valmiuksia antaa väestön tarvitsemia mielenterveys- ja päihdepalveluja."

Mielenterveyspalvelut tulee säilyttää kuten nykyisessä sosiaalihuoltolain 25 §:ssä Sosiaalipalvelut 3 luvussa. Siirtäminen HE esityksen mukaan menettelyä koskevaan Sosiaalihuollon toteuttaminen 4 luvun 33 c §:ään heikentää asiakkaan oikeusturvaa. Mielenterveystyö tulee säilyttää 25 §:ssä seuraavassa muodossa:

25 § Mielenterveyspalvelut

Mielenterveystyöllä vahvistetaan yksilön ja yhteisön mielenterveyttä suojaavia tekijöitä sekä poistetaan ja vähennetään mielenterveyttä vaarantavia tekijöitä.

Tässä laissa tarkoitettuun mielenterveystyöhön kuuluu:

- 1) sosiaalipalveluihin sisältyvä mielenterveyttä suojaaviin ja sitä vaarantaviin tekijöihin liittyvä ohjaus ja neuvonta sekä tarpeenmukainen yksilön ja perheen psykososiaalinen tuki;
- 2) yksilön ja yhteisön psykososiaalisen tuen yhteensovittaminen äkillisissä järkyttävissä tilanteissa;
- 3) sosiaalihuollon mielenterveyspalvelut, joilla tarkoitetaan 14 §:n mukaisia yksilön mielenterveyttä tukevia sosiaalipalveluja.

Sosiaalihuollossa tehtävä mielenterveystyö on suunniteltava ja toteutettava siten, että se muodostaa toimivan kokonaisuuden hyvinvointialueella tehtävän muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa.

Aluehallintoviraston tulee järjestää vuosittain lasten ja nuorten mielenterveystyön ja –palvelujen työnjaon kehittämiseksi alueelliset yhteistyökokoukset.

Mielenterveyspalvelut tulee johdonmukaisesti säilyttää myös 3 luvun 14 §:n 11) -kohdassa tuen tarpeisiin vastaavana sosiaalipalveluna.

Lisäksi on otettava huomioon, mitä terveydenhuoltolaissa on säädetty mielenterveyspalveluista 27 §. Palvelut tulee olla määritelty yhdenvertaisesti molemmissa laeissa.

Kokemusasiantuntijuudesta ei ole omaa pykälää, vain maininta perusteluissa. Lisättävä molempiin lakeihin seuraavan sisältöinen pykälä:

§ Kokemusasiantuntijatoiminta

Sosiaalipalveluja kehitettäessä ja arvioitaessa on hyödynnettävä kokemusasiantuntijoiden sekä muiden palvelujen käyttäjien asiantuntemusta. Kokemusasiantuntijalla tarkoitetaan henkilöä, jolla

on kokemusta sosiaalipalvelujen käytöstä ja joka on saanut koulutuksen kokemusasiantuntijana toimimiseen. Myös omainen tai läheinen voi olla kokemusasiantuntija.

Sosiaalipalvelujen yhteydessä voidaan toteuttaa palveluja yhteistyössä kokemusasiantuntijoiden kanssa. Kokemusasiantuntijatoimintaa toteutettaessa toiminnan organisoinnista vastaava henkilö:

- 1) edistää kokemusasiantuntijuuden käyttöä;
- 2) järjestää koulutusta ja tukea kokemusasiantuntijoille;
- 3) valvoo kokemusasiantuntijatoiminnan laatua.

3 Terveydenhuollon palvelut

3.1 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 20 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.2 Onko mielenterveyspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 27 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.3 Onko päihde- ja riippuvuuspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.4 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa opioidilääkkeillä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Nyt korvaushoitoa esitetään toteutettavaksi terveydenhuollon toimintayksikössä. Tähän mennessä on ollut mahdollista toteuttaa hoito ja antaa korvaushoitolääkkeitä myös sosiaalihuollon asumispalveluista, päihdekliniikoilta ja muista sosiaalihuollon laitoksista. On huolehdittava siitä, että myös jatkossa sosiaalihuollon laitoksista voidaan antaa korvaushoitoa, kun asiakkaan korvaushoidolla on vastuussa oleva lääkäri.

Esitys huonontaa asiakkaan asemaa ja oikeuksia ja siitä aiheutuu suuria vaikeuksia hoidon hakuun perustuvan liikehinnan seurauksena. Tämä on estettävä. Terveydenhuoltolaisissa tulee säätää aiemman, nyt voimassa olevan asetuksen mukaisesti korvaus- ja vieroitushoidon antamisesta muussakin kuin terveydenhuollon yksikössä.

Opioidikorvaushoidon potilaista hoidetaan päihdehuollon erityispalveluyksiköissä suurin osa (75 %). Vain terveydenhuollon toimintayksikössä annettava hoito sulkee suurimman osan potilaita hoidon ulkopuolelle, jos muissa toimintayksiköissä ei voisi antaa korvaushoitoa.

3.5 Onko kiireellistä hoitoa koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 §) ehdotettu lisäys tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Pykälän 1 mom ehdotetaan täydennettäväksi siten, että kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan myös päihteiden käytöstä johtuvaa välitöntä katkaisu- ja vieroitushoidon tarvetta. Esityksen mukaan kyseessä ei ole uusi tai laajentuva tehtävä, vaan tarkoituksena olisi selventää voimassa olevaa pykälää kiireellisen päihdehoidon osalta.

3.6 Ovatko terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteistyötä koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.7 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykologisen tuen pykälän (terveydenhuoltolaki 50 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.8 Onko sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymää hoitoa huumausainerikoksissa koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.9 Onko työnohjausta koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.10 Onko terveydenhuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.11 Puuttuuko terveydenhuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Kyllä

Perustelut kyllä vastaukselle:

Kokemusasiantuntijuudesta säädös:

§ Kokemusasiantuntijatoiminta

Sosiaalipalveluja kehitettäessä ja arvioitaessa on hyödynnettävä kokemusasiantuntijoiden sekä muiden palvelujen käyttäjien asiantuntemusta. Kokemusasiantuntijalla tarkoitetaan henkilöä, jolla on kokemusta sosiaalipalvelujen käytöstä ja joka on saanut koulutuksen kokemusasiantuntijana toimimiseen. Myös omainen tai läheinen voi olla kokemusasiantuntija.

Sosiaalipalvelujen yhteydessä voidaan toteuttaa palveluja yhteistyössä kokemusasiantuntijoiden kanssa. Kokemusasiantuntijatoimintaa toteutettaessa toiminnan organisoinnista vastaava henkilö:

- 1) edistää kokemusasiantuntijuuden käyttöä;
- 2) järjestää koulutusta ja tukea kokemusasiantuntijoille;
- 3) valvoo kokemusasiantuntijatoiminnan laatua.

4 Mielenterveyslaki

4.1 Ovatko ohjausta ja valvontaa koskevaan pykälään (mielenterveyslaki 2 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.2 Onko tahdosta riippumattoman hoidon järjestämistä koskevan pykälän (mielenterveyslaki 3 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.3 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa koskevan pykälän (mielenterveyslaki 6 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

5 Päihdehuoltolaki

5.1 Onko mielestänne perusteltua, että mahdollisuus määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon väkivaltaperusteella poistettaisiin?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

IMO-sääntelyssä on otettava huomioon myös väkivaltaisuudesta johtuvat rajoitustoimet, silloin tämä on perusteltua.

6 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

6.1 Ovatko Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

7 Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

7.1 Ovatko ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 2 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

8 Laki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

8.1 Ovatko Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 1 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

9 Huumausainelaki

9.1 Ovatko huumausainelain 4 §:n 2 momenttiin ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

10 Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä

10.1 Onko Vankiterveydenhuollon yksiköstä annettuun lakiin ehdotettu uusi 16 a § perusteltu?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

11 Siviilipalveluslaki

11.1 Ovatko siviilipalveluslain 93 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

12 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

12.1 Ovatko henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 35 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

13 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

13.1 Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14 Vaikutusten arviointia, toimeenpanoa ja aikataulua koskevat kysymykset

14.1 Ovatko arviot esityksen kustannusvaikutuksista mielestänne realistiset?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Kustannusvaikutuslaskelmia ei ole tehty siitä, mitä seuraa kun SHL §24 Päihdetyö ja §25 Mielenterveystyö järjestämisvelvollisuuden osalta poistetaan ja siirretään pääosin terveydenhuollon tehtäväksi. Tutkimusten mukaan alueilla, missä ei ole ollut päihdetyön erityispalveluja, kustannukset ovat lisääntyneet erikoissairaanhoidon puolella. Mielenterveystyön siirtyminen käytännössä kokonaan terveydenhuollon puolelle paitsi lähete- yms saatavuutta heikentävien käytäntöjen lisääntymisen johdosta vaikeuttaa palveluiden saamista, myös lisää kustannuksia.

14.2 Ovatko arviot lapsivaikutuksista mielestänne realistiset?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

HE ehdotuksen mukaan ”nostavat esiin lapsen aseman huomioimisen esimerkiksi osana vanhemman saamaa sosiaalisen kuntoutuksen palvelua.”

Uudistuksessa kuitenkin heikennetään sosiaalihuollon päihdepalveluja, joilla on suora vaikutus lapsiin.

Muutoksella heikennetään järjestämisvelvollisuuden piirissä olevaa sosiaalihuollon päihdetyön ja päihde- ja riippuvuuspalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta sekä asiakkaan asemaa ja oikeuksia saada sosiaalihuoltolain mukaisia päihde- ja riippuvuuspalveluja jatkossa myös

sosiaalihuoltolain erityisiin päihdepalveluihin, mm. laituskuntoutukseen sosiaalihuollon

itsenäisesti arvioimana, millä on erittäin suuri lapsivaikutus, jota esityksessä ei ole huomioitu

ollenkaan. Esitys vaikuttaisi oleellisesti lapsiin, se ei heikentäisi vain oleellisesti asiakkaan oikeusturvaa, kun asiasta ei tehtäisi päätöstä, eikä silloin voisi käyttää perustuslain mukaisia oikeusturvakeinoja. Esitys vaikuttaa asiakkaiden palveluiden saatavuuteen heikentävästi.

14.3 Ovatko arviot muista vaikutuksista mielestänne realistiset?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.4 Kommentit koskien ehdotusta lakimuutosten voimaantuloajasta 1.1.2023 ja muutosten toimeenpanoa?:

Lait vaativat paljon muutoksia, joten 1.1.2023 on liian kiireinen aikataulu.

15 Asetusluonnokset

15.1 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi mielenterveysasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.2 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi päihdehuoltoasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.3 Kommentit koskien ehdotusta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi hyväksyttävästä hoidosta huumausainerikoksissa?

-

16 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen

16.1 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

-

Järvinen Matti
Porin kaupunki - Psykososiaaliset palvelut